

Pacientská cesta FRIEDREICHOVA ATAXIE (FA)

FÁZE	1 - První příznaky	2 - Diagnostika	3 - Léčba	4 - Monitorování
Nemoc	Potíže s chůzí ve tmě, nejistota ve stoji nebo při chůzi, následovaná postupnou ztrátou schopnosti chůze a koordinace končetin. 91 % lidí trpí poruchami rovnováhy nebo pády. 9 % pacientů má jiné než neurologické příznaky, např. skoliózu nebo srdeční potíže, které mohou předcházet neurologickým příznakům.	Cílené genetické testování na FA je možné provádět od roku 1996. Standardní sekvenování nové generace (NGS) nerozpozná změny genů u FA a vyžaduje specifické nástroje.	- Jediná léčba specifická pro dané onemocnění schválená v Evropě a USA – omaveloxolon. - Probíhá několik klinických studií s použitím různých léčebných postupů modifikujících onemocnění. - Operace skoliózy může být indikována, pokud je Cobbův úhel > 30 stupňů. - Kardiomyopatii lze léčit léky.	Odeslání do odborného centra se zapojením multidisciplinárních týmů pro sledování skoliózy během dospívání a celoživotní sledování rizika onemocnění srdce a rizika onemocnění diabetes mellitus.
Klinika	Posouzení příznaků a odeslání k příslušným specialistům. Multidisciplinární týmy, které zahrnují neurologa, ortopeda, kardiologa, psychologa a další zdravotnické pracovníky podle potřeby.	Poradenství: - Rodiče ohledně budoucích těhotenství - Sourozenci, pokud nejsou symptomatictí, nejsou obvykle geneticky testováni před dosažením věku 18 let. Některá centra nabízejí genetický test, pokud zpoždění vyvolává úzkost. - Partneři osob s FA - Nosiči FA - Příbuzní v reprodukčním věku	- Psychologická a duševní podpora pro jednotlivce a všechny členy rodiny v případě výskytu tohoto onemocnění, které zásadně mění život. Dospívající jsou vystaveni zvýšenému riziku sebevražedných myšlenek. - Každoroční neurologické vyšetření. - Posouzení skoliózy a deformity chodidla, zda bude indikována fyzioterapie, aplikace dlahy nebo operace.	Každoroční vyšetření za účelem posouzení: - Mobility - Činností každodenního života - Srdečních problémů - Přítomnosti Diabetes mellitus - Vývoje jakýchkoli dalších obtíží či příznaků, posouzení, jsou-li způsobeny FA.
Výzvy	- Je snadné zaměnit nekoordinovanost pohybu osob s FA s růstovým spurtem. - Změny zdravotního stavu u osob s FA jsou zákeřné a nemusí být pro jedince nebo jeho rodinu v počáteční fázi zřejmé. - FA může mít atypické projevy Výše uvedené faktory vedou k chybné diagnóze nebo k opožděné diagnóze FA.	Vzhledem k tomu, že FA není snadno identifikovatelná pomocí nové technologie sekvenování genů (NGS), může být přehlédnuta, pokud neurolog neindikuje cílenou genetickou analýzu na FA.	Přístup k omaveloxolonu kvůli jeho vysoké ceně Doporučujte: - používání chodítka, které umožňuje pacientům prodloužit jejich schopnost chodit. - účast na společenských aktivitách s vrstevníky - rodičům využívat pomoc sociálních služeb, pokud jsou dostupné, což jim může poskytnout krátkodobou úlevu v trvalé péči a osobě s FA umožní navázat nové sociální vazby. - adolescentům zachovat si co nejvyšší míru soběstačnosti.	Rodiče by měli být podporováni a měli by být informováni o tom, jak sdělit diagnózu svému postiženému dítěti. Dítě/dospívající nemusí být schopno fyzicky soupeřit se svými vrstevníky a může se stáhnout do sebe. V důsledku toho jsou rodiče často traumatizováni a nevědí, jak s dítětem s FA komunikovat a podporovat ho.
Cíle	Buďte vnímaví k pacientům s vícenásobnými potížemi (zejména u dětí a dospívajících), tj. špatná rovnováha, únava, úzkost, problémy se srdcem, bolesti zad (skolióza). Rodičům pacientů s výše uvedenými vícenásobnými nejasnými potížemi	Asymptomatickým sourozencům, tetám/strýcům a prarodičům osoby s FA by mělo být nabídnuto genetické poradenství a testování, aby se zabránilo výskytu FA u bratranců a sestřenic a v dalších generacích.	- Umožnit celosvětově všem pacientům s FA dostupnost k omaveloxolonu. - Neurologové sdílejí aktualizovaný (2022) souhrn informací jak pečovat o osoby s FA, což by umožnilo pacientovi s FA předkládat jej při návštěvách u dalších lékařů nebo na pohotovosti.	Maximalizovat potenciál pacientů s FA žít co nejběžnějším plnohodnotným způsobem života. V tomto ohledu je velmi důležité naučit se řídit auto a pracovat na částečný úvazek.

	doporučujeme zvážit druhý názor, zejména pokud jsou jimi znepokojeni.			

Mějte prosím na paměti, že specifické pojmy (např. služby domácí péče, všeobecný lékař, fyzioterapie) nezahrnují stejné služby ve všech zemích EU a mohou se v jednotlivých zemích lišit. Skupiny na podporu pacientů mohou často poskytovat podporu a zdroje pro pacienty a rodiny.

Odmítnutí odpovědnosti

ERN-RND výslovně odmítá jakékoli záruky prodejnosti nebo vhodnosti pro konkrétní použití nebo účel. ERN-RND nenesе žádnou odpovědnost za jakékoli zranění nebo škody na osobách nebo majetku, které vzniknou v důsledku nebo v souvislosti s použitím těchto informací, ani za jakékoli chyby nebo opomenutí.

Aktualizováno v dubnu 2024.

Spolufinancováno
Evropskou unií

European
Reference
Network

for rare or low prevalence
complex diseases

Network
Neurological Diseases
(ERN-RND)